

การศึกษารายกรณีของเด็กและวัยรุ่น CASE STUDY OF CHILD AND ADOLESCENCE

วันที่รับต้นฉบับบทความ: 17 พฤษภาคม 2562
วันที่แก้ไขปรับปรุงบทความ: 10 มกราคม 2563
วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 21 มกราคม 2563

ศิริภิญญา ตระกูลรัมย์*
Siripinya Tragoonram
ชัตติยา ยืนยง**
Kattiya Yuenyong

บทคัดย่อ

การศึกษารายกรณี เป็นกระบวนการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือหลายคนเป็นระยะเวลาต่อเนื่องกันไปในช่วงเวลาหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาทางช่วยให้บุคคลสามารถปรับตัวและพัฒนาตัวเองได้ การศึกษารายกรณีประกอบด้วยสาระสำคัญ ได้แก่ ความหมายของการศึกษารายกรณี วัตถุประสงค์ของการศึกษารายกรณี เหตุผลของการใช้การศึกษารายกรณี การรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษารายกรณี การคัดเลือกนักเรียนเพื่อศึกษารายกรณี ลำดับขั้นตอนของการศึกษารายกรณี จุดแข็งและข้อจำกัดของการศึกษารายกรณี ซึ่งการศึกษาเด็กและวัยรุ่นนั้น การศึกษารายกรณีจะเป็นประโยชน์อย่างมากในการเข้าใจพฤติกรรมของบุคคล และหาแนวทางเพื่อช่วยแก้ไขป้องกัน และพัฒนาเด็กและวัยรุ่นต่อไป

คำสำคัญ: การศึกษารายกรณี, เด็ก, วัยรุ่น

ABSTRACT

A case study is the process of studying the details of a particular person or many people for a continuous period of time. The objective is to find ways to help individuals adapt and improve themselves. Case study consists of the essence of the meaning of the case study which are reasons for using case studies, data collection, difficulty level, and strengths and limitations. In which the education of children and adolescents case studies are very helpful in understanding the behavior of a person, and find ways to help solve, prevent and develop children and adolescents.

Keywords: case study, child, adolescence.

* อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ e-Mail: sci_siri@hotmail.com

** พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ โรงพยาบาลยุวประสาทโศภิตมภ์ กรมสุขภาพจิต e-Mail: kattiya2net@gmail.com

บทนำ

การศึกษารายกรณี เป็นกระบวนการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลโดยใช้เครื่องมือ เทคนิค หรือวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งรายละเอียดของข้อมูล แล้วนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์เพื่อทำความเข้าใจสภาพผู้ถูกศึกษาและหาสาเหตุ ทำให้รู้จักและเข้าใจในด้านต่าง ๆ ของบุคคลได้อย่างแท้จริง เพื่อเป็นแนวทางนำไปสู่การให้ความช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสม การศึกษารายกรณีเป็นประโยชน์อย่างมากในการเข้าใจพฤติกรรมของบุคคล และหาแนวทางเพื่อช่วยแก้ไข ป้องกัน และพัฒนาผู้เรียน โดยเฉพาะในช่วงวัยเด็กและวัยรุ่น เนื่องจากทำให้เข้าใจสาเหตุของการเกิดพฤติกรรม และหาแนวทางเพื่อช่วยแก้ไข ป้องกัน และพัฒนานักเรียน ทำให้เข้าใจช่วงวัยเริ่มต้นของพัฒนาการ ทั้งทางชีวภาพ กายภาพ และสังคม ซึ่งมีความแตกต่างจากวัยผู้ใหญ่ ซึ่งการศึกษาเด็กและวัยรุ่นจะช่วยให้เข้าใจธรรมชาติของเด็กแต่ละวัยและเด็กแต่ละคน ซึ่งมีความแตกต่างกันไป

วัตถุประสงค์

ศึกษาแนวคิดเพื่อนำมาใช้ในการศึกษารายกรณีของเด็กและวัยรุ่น

ความหมายของการศึกษารายกรณี

ลักขณา สรวิวัฒน์ (2548, หน้า 3) กล่าวว่า การศึกษารายกรณี หมายถึง กระบวนการของการศึกษารายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับบุคคลติดต่อกันอย่างต่อเนื่อง โดยศึกษาทั้งภูมิหลังและการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบัน เพื่อรวบรวมเป็นข้อมูลและนำไปวิเคราะห์หาสาเหตุที่ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมเช่นนั้น หรือพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปว่ามาจากสาเหตุอะไร รวมถึงการแปลความหมายของพฤติกรรมดังกล่าวว่ามีความสัมพันธ์กับการปรับตัวที่ดี หรือลักษณะของการปรับตัวที่เป็นปัญหาของบุคคลนั้นอย่างไร อันจะทำให้รู้จักและเข้าใจในด้านต่าง ๆ ของตัวเขาอย่างแท้จริง เพื่อเป็นแนวทางนำไปสู่การสนับสนุนหรือการให้ความช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

Payne and Payne (2004, p. 31) กล่าวว่า การศึกษารายกรณี หมายถึง การศึกษาวิจัยอย่างมีรายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างเดียว กลุ่มทางสังคม หรือองค์กร

Newman and Newman (1997, p. 36) กล่าวว่า การศึกษารายกรณี หมายถึง การศึกษารายละเอียดเชิงลึกของบุคคล ครอบครัว และกลุ่มทางสังคม โดยมีจุดประสงค์ที่จะศึกษาพฤติกรรมของบุคคล

สรุปได้ว่า การศึกษารายกรณี หมายถึง กระบวนการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือหลายคนเป็นระยะเวลาต่อเนื่องกันไปในระยะเวลาหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาทางช่วยให้บุคคลสามารถปรับตัวและพัฒนาตัวเองได้

ความหมายของเด็กและวัยรุ่น

เด็ก

James and James (2012, p. 8) ให้ความหมายว่า ช่วงของการเริ่มต้นชีวิตมนุษย์ ทางชีวภาพ ทางกายภาพ และทางสังคม ซึ่งเด็กเป็นสมาชิกของรุ่น อ้างถึงผลรวมโดยผู้ใหญ่ ซึ่งผู้ใหญ่เป็นผู้สร้างพื้นที่ทางสังคมสำหรับเด็ก

Pellegrini, Hoch and Symons (2013, p. 5) ให้ความหมายว่า เป็นวัยที่เริ่มจากพัฒนาการขั้นพื้นฐาน มีความแตกต่างจากวัยผู้ใหญ่ทั้งทางชีวภาพและทางสังคม ซึ่งการศึกษาพัฒนาการของวัยเด็กจะช่วยให้เข้าใจเด็ก

สรุปได้ว่า เด็กคือช่วงวัยเริ่มต้นของพัฒนาการ ทั้งทางชีวภาพ กายภาพ และสังคม ซึ่งมีความแตกต่างจากวัยผู้ใหญ่

วัยรุ่น

เพ็ญภา กุลนาคดล (2560, หน้า 8) ให้ความหมายว่า การเจริญเติบโตไปสู่สภาวะโดยมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาไปพร้อมกัน ซึ่งเด็กแต่ละคนจะเข้าสู่สภาวะไปพร้อมกัน

Rice (1999, p. 1) ให้ความหมายว่า ระยะเวลาของการเจริญเติบโตระหว่างวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่ โดยเปลี่ยนแปลงในแต่ละขั้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งแต่ละคนจะไม่เหมือนกัน

Santrock (2014, p. 14) ให้ความหมายว่า เป็นช่วงพัฒนาการระหว่างวัยเด็กไปสู่วัยผู้ใหญ่ ตอนต้น วัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพอย่างเห็นได้ชัดในด้านส่วนสูงและน้ำหนัก และพัฒนาการลักษณะทางเพศ

Muss (1990, p. 1) ให้ความหมายว่า การเจริญเติบโตไปสู่สภาวะของช่วงชีวิต ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

สรุปได้ว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่เจริญเติบโตระหว่างวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่ โดยมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งการเปลี่ยนแปลงจะเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษารายกรณี

ลักขณา สิริวัฒน์ (2548, หน้า 3) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของการศึกษารายกรณี มีดังนี้

1. เพื่อศึกษารูปแบบพัฒนาการของบุคคลทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม อันจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาส่งเสริม สนับสนุน หรือให้ความช่วยเหลือและแก้ไขได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

2. เพื่อค้นหาสาเหตุที่ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมผิดปกติ เพื่อหาแนวทางในการช่วยเหลือแก้ไขได้ถูกต้อง เหมาะสม และได้ผล

3. เพื่อให้บุคคลเกิดความเข้าใจในตนเอง ยอมรับความเป็นจริงเกี่ยวกับตน นำไปสู่การมีความสามารถพัฒนาตนเองได้ สามารถวางแผนชีวิต และเลือกแนวทางการศึกษาต่อ เลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนได้ จนทำให้การดำเนินชีวิตมีประสิทธิภาพและมีความสุข

4. เพื่อช่วยให้บุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น บุคคลในครอบครัว พ่อ-แม่ ญาติพี่น้อง หรือผู้ร่วมงาน เกิดความเข้าใจเขาได้อย่างละเอียดลึกซึ้งถูกต้อง พร้อมทั้งจะให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือและนำผลการศึกษารายกรณีไปหาแนวทางช่วยเหลือแก้ไขปัญหาให้ได้

5. เพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้องได้แนวทางในการจัดกิจกรรมอย่างถูกต้องเหมาะสมกับบุคลิกลักษณะของเขา ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการให้ความช่วยเหลืออย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปวัตถุประสงค์ของการศึกษารายกรณีคือ เพื่อศึกษารูปแบบพัฒนาการของบุคคล สาเหตุของพฤติกรรม เพื่อให้บุคคลเกิดความเข้าใจในตนเอง ยอมรับความเป็นจริง เพื่อให้บุคคลได้แนวทางในการจัดกิจกรรมอย่างถูกต้องเหมาะสมกับบุคลิกลักษณะของตน ในการศึกษากรณีของเด็กและวัยรุ่นนั้น จะให้ความสำคัญกับการศึกษาพัฒนาการตามธรรมชาติ ทั้งทางชีวภาพ กายภาพ สังคม อารมณ์ และสติปัญญา เพราะพัฒนาการมีการเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยไปค่อยไป รวมทั้งศึกษาพื้นฐานทางครอบครัวด้วย เพราะส่วนใหญ่เด็กจะมีผู้ปกครองดูแล ซึ่งมีความแตกต่างจากวัยผู้ใหญ่

เหตุผลของการใช้การศึกษารายกรณี

ในความสัมพันธ์ตามธรรมชาติ ข้อสังเกตในการถ่ายทอดพฤติกรรมซึ่งอ้างถึงประชากรและไม่ใช่ส่วนบุคคล เครื่องมือทางจิตวิทยาโดยส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่ ซึ่งสามารถมองเห็นกฎทั่วไปของพฤติกรรม ความคิด และอารมณ์ แต่ยังทำให้รู้สึกถึงความเป็นเอกลักษณ์ของรายบุคคลได้ และบ่อยครั้งเมื่อศึกษาทางจิตวิทยาพบว่า บางการแสดงออกของบุคคลไม่สามารถนำไปใช้ได้และค่อนข้างมีความแตกต่างกันในทางพฤติกรรม ข้อยกเว้นที่เกิดขึ้นนี้เพราะลักษณะทั่วไปไม่สามารถใช้ในการทำความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงของแต่ละบุคคลได้ จึงต้องศึกษาความเป็นเอกลักษณ์ของบุคคลในการศึกษารายกรณี หากมองในมุมการศึกษาเด็ก จะทำให้เข้าใจช่วงวัยเริ่มต้นของพัฒนาการ ทั้งทางชีวภาพ กายภาพ และสังคม ซึ่งจะมีความแตกต่างจากวัยผู้ใหญ่ (James & James, 2012, p. 8) การศึกษารายกรณีจึงนำมาใช้ด้วยเหตุผล ดังนี้ (จำเนียร ช่วงโชติ, 2547, หน้า 205)

1. ใช้เพื่อจุดประสงค์ในการวิจัย (research purpose)
2. ใช้เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการวินิจฉัย (diagnosis) และการรักษา (treatment) ปัญหาพิเศษบางปัญหา
3. ใช้เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาบุคคลทั่วไปที่ไม่แสดงอาการของปัญหา ให้มีการพัฒนาได้อย่างเหมาะสม

4. ใช้เพื่อจุดประสงค์ทางด้านวิชาการ (instruction purpose) ด้วยการช่วยให้บุคคลอื่นมีความเข้าใจเด็กได้ดีขึ้น เรียนรู้วิธีการศึกษาเด็ก และเรียนรู้วิธีการต่าง ๆ ที่จะช่วยเหลือและแนะแนวเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ

โดยสรุปแล้วเหตุผลของการใช้การศึกษารายกรณีคือ เพื่อจุดประสงค์ในการวิจัย เป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษานักเรียนทุกคน เป็นประโยชน์ทางด้านวิชาการ ช่วยให้ผู้ศึกษามีความเข้าใจเด็กได้ดีขึ้น และเรียนรู้วิธีการต่าง ๆ ที่จะช่วยเหลือและแนะแนวเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การศึกษารายกรณีเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางดนตรีไทย เพื่อทำให้เข้าใจสิ่งสูงใจ อารมณ์ ความรู้สึก และการมองโลกของเด็ก เป็นต้น

การรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษารายกรณี

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษารายกรณี มีวิธีการในการเก็บรวบรวม ดังนี้ (จำเนียร ช่วงโชติ, 2547, หน้า 205-206)

1. รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ของเด็กแต่ละคนจากระเบียบต่าง ๆ ที่มีอยู่ในโรงเรียน เช่น ระเบียนสะสม ระเบียนพฤติกรรม ทะเบียนประวัติของนักเรียน เป็นต้น เรื่องระเบียนสะสมนั้นสำคัญมากหากโรงเรียนมีระบบเบียนสะสมที่ดีแล้ว ย่อมช่วยให้ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับตัวเด็กได้มาก
2. ใช้กลวิธีต่าง ๆ ของการศึกษาเด็กแต่ละคน เพื่อเพิ่มเติมข้อมูลที่มีอยู่แล้วให้กว้างขวางขึ้นเป็นการตรวจสอบข้อมูลให้ถูกต้องตรงความจริงและเชื่อถือได้ เช่น ใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ อดีตชีวิตประวัติ แบบสอบถาม การรายงานเกี่ยวกับตนเอง และการทดสอบ เป็นต้น
3. สัมภาษณ์เด็กนั้นโดยตรง
4. สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือคุ้นเคยกับเด็กนั้น เช่น บิดา-มารดา ผู้ปกครอง ครู-อาจารย์ และเพื่อน เป็นต้น

โดยสรุปการรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษารายกรณี เป็นการรวบรวมข้อมูลของเด็กโดยใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อทำความเข้าใจเด็ก เข้าใจสภาพปัญหาของเด็ก เข้าใจพฤติกรรมที่เด็กแสดงออก เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริม ป้องกัน และวางแผนทางการแก้ไขพฤติกรรมเด็ก เช่น กรณีที่เด็กขาดแรงจูงใจในการเรียน ในการสังเกตต้องเลือกสังเกตในบริบทที่เด็กมีการแสดงออกของพฤติกรรมขาดแรงจูงใจในการเรียน เช่น ห้องเรียน เพราะเป็นสถานที่ที่เด็กแสดงออกถึงพฤติกรรมทางการเรียน

การคัดเลือกนักเรียนเพื่อศึกษารายกรณี

ลักขณา สรวิวัฒน์ (2548, หน้า 14) ได้ศึกษาการเลือกบุคคลเพื่อศึกษารายกรณีว่าควรพิจารณาบุคคลที่มีลักษณะ ดังนี้

1. บุคคลที่ประสบความสำเร็จ อาจเป็นด้านการศึกษาหรือด้านอาชีพการงาน

2. บุคคลที่มีความสามารถพิเศษบางอย่าง เช่น ศิลปะ ดนตรี กีฬา ฯลฯ
3. บุคคลที่มีปัญหามาก เช่น ปัญหาส่วนตัว ปัญหาในการทำงาน ปัญหาในการปรับตัว หรือปัญหาในการศึกษาเล่าเรียน
4. บุคคลที่มีความทะเยอทะยาน มีใจหนักแน่น มีกำลังใจเข้มแข็งในการเอาชนะอุปสรรค
5. บุคคลที่เรียนอ่อนไม่สามารถทำงานในระดับที่เรียนอยู่ได้
6. บุคคลที่มีพฤติกรรมดีเด่นสมควรเป็นแบบอย่างในสังคม
7. บุคคลที่มีพฤติกรรมปกติทั่ว ๆ ไป

นิรันดร์ จุลทรัพย์ (2539, หน้า 210) ได้กล่าวว่า การคัดเลือกนักเรียนเพื่อศึกษารายกรณีควรพิจารณา ดังนี้

1. นักเรียนที่กำลังประสบปัญหาและต้องการความช่วยเหลือพิเศษหรืออย่างรีบด่วน เช่น
 - 1) ปัญหาด้านการเรียน เช่น ขาดเรียนบ่อย มาโรงเรียนสายเป็นประจำ ผลการเรียนลดลง เรียนไม่ผ่านหลายวิชา อยู่ในสภาพรอพินิจ เป็นต้น
 - 2) ปัญหาทางด้านอารมณ์ เช่น ใจร้อนวู่วาม อิจฉาริษยา วิตกกังวล อ่อนไหวง่ายมาก เป็นต้น
 - 3) ปัญหาทางด้านความประพฤติ บุคลิกภาพ และด้านสังคม เช่น พุดต พุดจาหยาบคาย ลักขโมย ดิถยาเสพติด ไม่กล้าแสดงออก ขาดความมั่นใจในตนเอง ประหม่ากลัว เก็บตัว ปรับตัวไม่ได้ ขาดทักษะทางสังคม เป็นต้น

2. นักเรียนที่มีความสามารถเฉพาะตัวสูง หรือมีความสามารถพิเศษอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น
 - 1) ฉลาดเกินวัย
 - 2) เรียนหนังสือเก่งมาก
 - 3) เล่นดนตรีหรือแต่งเนื้อเพลงเก่ง
 - 4) มีความสามารถทางด้านศิลปะสูง
 - 5) มีความเพียรพยายามสูง
 - 6) เล่นกีฬาเก่งมาก
 - 7) มีวาทศิลป์ทางการพูดดี
 - 8) มีความกตัญญู กตเวทียอย่างสูง
 - 9) มีความสามารถทางการเขียนบทประพันธ์ได้อย่างยอดเยี่ยม ฯลฯ

โดยสรุปการคัดเลือกนักเรียนเพื่อศึกษารายกรณีนั้น ครูควรพิจารณาจากนักเรียนที่มีลักษณะต่าง ๆ เช่น นักเรียนที่กำลังประสบปัญหา ต้องการความช่วยเหลืออย่างรีบด่วน และนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ เป็นต้น

ลำดับขั้นของการศึกษารายกรณี

ลำดับขั้นของการศึกษารายกรณี มีดังนี้ (นิรันดร์ จุลทรัพย์, 2539, หน้า 210)

1. คัดเลือกนักเรียนที่จะศึกษา โดยทำความเข้าใจถึงพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคนว่าใครประสบปัญหาด้านใดบ้าง เช่น ปัญหาการเรียน ปัญหาด้านความประพฤติ ปัญหาด้านอารมณ์และสังคม เป็นต้น หรือเป็นนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษเป็นที่สนใจของคนส่วนใหญ่ในโรงเรียน ผลการเรียนดี เป็นเยี่ยม เป็นนักกีฬายอดเยี่ยม มีความสามารถทางศิลปะสูง เป็นต้น

2. รวบรวมข้อมูลเพื่อค้นหารายละเอียดและข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวผู้ถูกศึกษา ต้องพยายามรวบรวมข้อมูลให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อนำไปวิเคราะห์และวินิจฉัยต่อไป ข้อมูลที่

รวบรวมนั้นควรได้มาจากตัวนักเรียนเองหรือผู้เกี่ยวข้องกับนักเรียน เช่น บิดา-มารดา ผู้ปกครอง ญาติพี่น้อง เพื่อนสนิท ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา เป็นต้น โดยใช้เครื่องมือ เทคนิค หรือวิธีการต่าง ๆ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม การเยี่ยมบ้าน สังคมมิติ และแบบทดสอบชนิดต่าง ๆ เป็นต้น

3. วิเคราะห์ข้อมูล (analysis) เป็นการแยกแยะให้เห็นรายละเอียดของข้อมูล และสภาพของข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

4. วินิจฉัยข้อมูล (diagnosis) เป็นการนำผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลมาพิจารณาหาสาเหตุของพฤติกรรมที่เป็นปัญหา หรือพฤติกรรมในทางบวก โดยใช้หลักทฤษฎีทางจิตวิทยามาเป็นพื้นฐานประกอบการพิจารณา การสรุปผลจากการวินิจฉัยในขั้นนี้อาจจะยังไม่ได้ข้อยุติ แต่เป็นแนวทางที่จะนำไปประกอบการสังเคราะห์ข้อเท็จจริงในขั้นต่อไป

5. การสังเคราะห์ (synthesis) เป็นการศึกษาหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มารวมกับข้อมูลเดิมที่มีอยู่แล้ว ซึ่งจะช่วยให้ผู้ศึกษาเกิดความมั่นใจในการวิเคราะห์ และวินิจฉัยได้ตรงประเด็นมากยิ่งขึ้น

6. การให้ความช่วยเหลือ (treatment) เป็นการคิดหาวิธีการต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ให้ความช่วยเหลือและแนะแนวทางในการแก้ปัญหา ตลอดจนช่วยให้นักเรียนสามารถเข้าใจตนเองได้อย่างถูกต้อง และปรับตัวให้เข้ากับสภาพการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม สามารถตัดสินใจได้อย่างฉลาดโดยแบ่งวิธีการให้ความช่วยเหลือเป็น 3 วิธีการ คือ

6.1 การแก้ไข (curative) ผู้ศึกษาสามารถใช้วิธีการแก้ไขเพื่อให้ความช่วยเหลือได้ดังนี้

6.1.1 ให้คำปรึกษา (counseling) เพื่อให้คลายความกังวลใจ โดยให้ผู้รับคำปรึกษา (counselor) ได้เข้าใจในปัญหาจนกระทั่งสามารถหาทางแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง

6.1.2 ส่งให้ผู้มีประสบการณ์หรือผู้เชี่ยวชาญในปัญหานั้น ๆ โดยตรง ในกรณีที่ผู้ศึกษาพบว่าปัญหาต่าง ๆ ที่พบนั้น มีผู้อื่นที่มีความสามารถช่วยเหลือได้ตรงประเด็นอยู่ หรือในกรณีที่ผู้ศึกษาขาดความมั่นใจในการให้ความช่วยเหลือในปัญหานั้น ๆ

6.1.3 ถ้าเป็นปัญหาที่รุนแรงด้านจิตใจจนเกินความสามารถของผู้ศึกษา ต้องส่งต่อ (refer) ไปยังจิตแพทย์ หรือผู้มีความชำนาญโดยเฉพาะ เพื่อให้ความช่วยเหลือต่อไป

6.2 การป้องกัน (prevention) โดยการหาทางป้องกันหรือสกัดกั้นเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้นในอนาคต โดยการให้ข้อมูลที่ถูกต้องเหมาะสมแก่ผู้รับการศึกษา เพื่อมีแนวทางในการปฏิบัติตน

6.3 การส่งเสริม (promotion) เป็นการช่วยส่งเสริมให้ผู้รับการศึกษามีความสามารถปรับตัวได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับสภาพการณ์ต่าง ๆ เป็นแรงเสริมให้เกิดกำลังใจในการสร้างเสริมสิ่งต่าง ๆ รอบตัวให้ดีขึ้น

7. การติดตามผล (follow-up) เป็นการศึกษาถึงวิธีการต่าง ๆ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือแล้วว่าได้ผลประการใด มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด มีสิ่งที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขหรือเพิ่มเติมอะไรบ้าง

โดยปกติการศึกษารายกรณี จะให้ความสำคัญไปที่กรณีศึกษาที่หาได้ยากหรือผิดปกติ ที่ได้รับข้อมูลบางอย่างเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่แสดงออกของบุคคล หรือพฤติกรรมถูกตรวจสอบในการศึกษารายกรณี ซึ่งจะไม่ใช่เป็นลักษณะทั่วไปของบุคคล เพื่อลดสภาพทั่วไปของพฤติกรรม การใช้แบบทดสอบอาจไม่สามารถยืนยันผลได้ทั้งหมด ผู้ศึกษาจึงต้องระวังในการหาข้อสรุป แต่อย่างไรก็ตาม การศึกษารายกรณีจะช่วยให้ผู้ศึกษาได้เริ่มต้นการตรวจสอบพฤติกรรมหรือลำดับของพฤติกรรม ดังนั้น ผู้ศึกษาต้องมีวัตถุประสงค์ในการใช้เครื่องมือทางจิตวิทยา และให้ความสนใจในคำถามการวิจัย (Mcbride, 2010, p. 52)

ลำดับขั้นของการศึกษารายกรณี เริ่มต้นโดยคัดเลือกนักเรียน รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล วินิจฉัยข้อมูล การสังเคราะห์ การให้ความช่วยเหลือ และการติดตามผลตามกระบวนการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับบุคคล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาทางช่วยให้บุคคลสามารถปรับตัวและพัฒนาตัวเองได้ โดยหาวิธีการต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ให้ความช่วยเหลือและแนะแนวทางในการแก้ปัญหาช่วยให้นักเรียนสามารถเข้าใจตนเองได้อย่างถูกต้องและปรับตัวให้เข้ากับสภาพการณ์ต่าง ๆ ได้

จุดแข็งและข้อจำกัดของการศึกษารายกรณี

Newman and Newman (1997, p. 36) ได้ศึกษาจุดแข็งและข้อจำกัดของการศึกษารายกรณี สรุปได้ว่า ข้อได้เปรียบคือ ทำให้เห็นการแสดงออกของพฤติกรรมที่มีความซับซ้อนและความเป็นเอกลักษณ์ของชีวิตของแต่ละบุคคล ซึ่งการศึกษารายกรณีนำไปสู่การแยกแยะหลักทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่ ซึ่งทำให้เข้าใจความเฉพาะเจาะจงที่เป็นธรรมชาติของแต่ละบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง บางกรณีจะให้รายละเอียดของประสบการณ์ที่ลึกซึ้ง แต่มีข้อจำกัดคือไม่ใช่การศึกษาในกลุ่มขนาดใหญ่ เป็นเพียงปัญหาที่ผู้วิจัยให้ความสนใจ การศึกษารายกรณีจึงถูกวิจารณ์ว่าไม่ถือเป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างที่ชัดเจน ยิ่งไปกว่านั้นหากข้อมูลที่ได้เป็นการรวบรวมมาด้วยอคติ ข้อสรุปจะไม่มีคุณภาพ ซึ่งเป็นข้อจำกัดของการศึกษารายกรณี ดังนั้นสิ่งสำคัญคือ ต้องทำให้วัตถุประสงค์ของการศึกษามีความชัดเจนและไม่อคติ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการรวบรวมข้อมูล โดยข้อจำกัดของการศึกษารายกรณี มีดังนี้

1. การศึกษารายกรณีต้องการเวลามากในการรวบรวมข้อมูลและการแปลความหมายของข้อมูล

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลในบางกรณีมีความลำบาก เช่น อดีตของเด็ก ซึ่งข้อมูลที่ได้อาจบางครั้งอาจไม่เพียงพอ อาจไม่ถูกต้อง และอาจมีปัญหาน่าสงสัย เป็นความจริงที่ว่าในการทำประวัติรายกรณี และการศึกษาข้อเท็จจริงต่าง ๆ ของเด็กที่ได้รับการบันทึกและศึกษาจากบุคคลที่แตกต่างกันในเวลาที่แตกต่างกัน อาจให้ข้อแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด

3. ความรู้ความสามารถของบุคลากรทางด้านแนะแนว ทำให้การศึกษารายกรณีอยู่ในขอบเขตจำกัด กล่าวคือ ผู้แนะแนวหรือผู้ให้คำปรึกษาอาจจะ

- 3.1 ตัดทอน ย่อย่อกระบวนการรวบรวมข้อมูลที่สำคัญ
- 3.2 ดำเนินงานแบบรวบรัด หรือข้ามขั้นไปสู่การสรุปรวดเร็วไป
- 3.3 ไม่มีความสามารถเพียงพอในการประเมินผลคุณค่าของข้อมูล
- 3.4 ขาดความเข้าใจเด็กและเป็นเหตุให้ไม่สามารถใช้ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โดยสรุปจุดอ่อนและข้อจำกัดของการศึกษารายกรณีคือ ต้องการเวลาในการรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลในบางกรณีมีความลำบาก ทั้งนี้ ผู้ทำการศึกษารายกรณีจำเป็นต้องฝึกฝนตนเองและมีประสบการณ์ในการศึกษารายกรณี ส่วนจุดแข็งของการศึกษารายกรณีคือ ทำให้เห็นการแสดงออกของพฤติกรรมของแต่ละบุคคลได้อย่างละเอียดและชัดเจน

สรุป

การศึกษารายกรณีเป็นกระบวนการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือหลายคนเป็นระยะเวลาต่อเนื่องกันไปในระยะเวลาหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบพัฒนาการของบุคคล สาเหตุของพฤติกรรม เพื่อให้บุคคลเกิดความเข้าใจในตนเอง ยอมรับความเป็นจริง ซึ่งเหตุผลของการใช้การศึกษารายกรณีคือ เพื่อการวิจัย เป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษามุคบุคคลทั่วไป เป็นประโยชน์ทางด้านวิชาการ ส่วนการรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษารายกรณีจะเป็นการรวบรวมข้อมูลของเด็กโดยใช้กลวิธีต่าง ๆ เพื่อทำความเข้าใจเด็ก เข้าใจสภาพปัญหาของเด็ก เข้าใจพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกเพื่อหาแนวทางในการส่งเสริม ป้องกัน และวางแผนแนวทางในการแก้ไขพฤติกรรม ในการคัดเลือกนักเรียนเพื่อศึกษารายกรณีควรพิจารณาจากนักเรียนที่มีลักษณะต่าง ๆ เช่น นักเรียนที่กำลังประสบปัญหาและต้องการความช่วยเหลืออย่างรีบด่วน และนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ เป็นต้น โดยลำดับขั้นของการศึกษารายกรณีจะเริ่มจากการคัดเลือกนักเรียน รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล วินิจฉัยข้อมูล การสังเคราะห์ การให้ความช่วยเหลือ และการติดตามผล ซึ่งข้อจำกัดของการศึกษารายกรณีคือ ต้องการเวลาในการดำเนินการรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลในบางกรณีมีความลำบาก การศึกษารายกรณีจึงเป็นกระบวนการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลเพื่อให้ได้มาซึ่งรายละเอียดของข้อมูล แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อทำความเข้าใจสภาพผู้ถูกศึกษา อันจะเป็นประโยชน์ต่อการช่วยเหลือนักเรียน ช่วยส่งเสริมและพัฒนาความสามารถต่าง ๆ ช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจนักเรียนในความปกครองของตนได้ดีขึ้น และสามารถให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นกับเด็กได้ด้วยดี

ปีที่ 16 ฉบับที่ 3 เดือนมกราคม-มีนาคม 2563

ข้อเสนอแนะ

การศึกษารายกรณีเด็กและวัยรุ่น ควรคำนึงถึงผลกระทบทางบวกและลบที่เกิดขึ้นบนพื้นฐานของความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของประเทศไทยในแต่ละภูมิภาค

บรรณานุกรม

- จำเนียร ช่วงโชติ. (2547). *เทคนิคการแนะแนว* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นิรันดร์ จุลทรัพย์. (2539). *เอกสารคำสอนวิชา การแนะแนวเบื้องต้น*. สงขลา: โครงการบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้.
- เพ็ญภา กุลนาคตล. (2560). *การให้คำปรึกษาวัยรุ่น: Adolescent counseling* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ประยูรสาสน์ไทย.
- ลักขณา สริวัฒน์. (2548). *การศึกษารายกรณี*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- James, Allison, & James, Adrian. (2012). *Key concepts in childhood studies* (2nd ed.). Los Angeles, CA: Sage.
- Mcbride, Dawn M. (2010). *The process of research in psychology*. Los Angeles, CA: Sage.
- Muss, Role E. (1990). *Adolescent behavior and society* (4th ed.) Singapore: McGraw-Hill.
- Newman, Philip R., & Newman, Barbara M. (1997). *Childhood and adolescence*. Wadsworth, OH: Brooks/Cole.
- Payne, Geoff, & Payne, Judy. (2004). *Key concept in social research*. London, UK: Sage.
- Pellegrini, Anthony D., Hoch, John, & Symons, Frank J. (2013). *Observing children in their natural worlds* (3rd ed.) New York, NY: Taylor & Francis.
- Rice, Philip F. (1999). *The adolescent: Development, relationships and culture*. Boston, MA: Allyn & Bacon.
- Santrock, John W. (2014). *Child development* (14th ed.). New York, NY: McGraw-Hill.